

iedereenleest.

meerjarenplan 2022-2026

www.iedereenleest.be

Lezen geldt als
een betrouwbaar
kompas in een
steeds complexere,
hybride wereld.

iedereenleest.

meer leesplezier, meer lezers!

INHOUD

- 1 Inleidend
- 2 Uitdagingen
- 3 Speerpunten
- 4 Organisatie
- 5 Referenties

COLOFON

© Iedereen Leest, januari 2022

Afbeeldingen © Michiel Devijver en Iedereen Leest

1 INLEIDEND

Meer leesplezier, meer lezers! Met die baseline wil Iedereen Leest haar missie kracht bijzetten. Via campagnes, programma's, trajecten en andere initiatieven wil ze een sterk fundament leggen voor een uitnodigend en toegankelijk leesklimaat in Vlaanderen en Brussel. De voorbije beleidsperiode 2016-2021 koos Iedereen Leest ervoor om de gekende vlaggenscheppen Boekstart, Jeugdboekenmaand, Voorleesweek, de Leesjury en Boekenzoekerⁱ te vernieuwen, te versterken en beter op elkaar en op de noden van de gebruikers af te stemmen. Ze investeerde in kennisopbouw en kennisdeling, maakte werk van een digitale strategie, creëerde ruimte voor proeftrajecten en verbreedde haar actieterrein door meer samenwerkingen op te zetten met culturele, onderwijs- en welzijnspartners. Ook internationaal is Iedereen Leest actief in netwerken.

Dit nieuwe **meerjarenplan 2022-2026** bouwt verder op deze basis, maar wil ook verder reiken. Met een stevige vinger aan de maatschappelijke pols wil Iedereen Leest haar blik op de toekomst richten en de relevantie van haar werking verhogen voor iedereen die met lezen begaan is: bibliotheekmedewerkers, leerkrachten, kindbegeleiders, leesbevorderaars, boekhandelaars, beleidsmedewerkers, (groot)ouders ... Vijf speerpunten weerspiegelen de ambities die Iedereen Leest de komende jaren via haar werking wil realiseren. Dit plan kwam tot stand na kritische zelfreflectie, evaluerende gesprekken met partners en stakeholders en ambieert een langetermijnkader waarbinnen jaarlijkse actieplannen een concrete invulling geven aan de missie en doelstellingen van Iedereen Leest.

ONZE MISSIE

Als **referentieorganisatie** rond lezen en leesbevordering wil Iedereen Leest samen met anderen bouwen aan een sterke en brede leescultuur en een inspirerend, inclusief leesklimaat creëren. Daarin krijgt **leesplezier** een centrale plaats. Iedereen Leest wil met kennis van zaken ondersteunend en verbindend werken in netwerken met partners uit cultuur, onderwijs en welzijn en zo gestalte geven aan een domeinoverschrijdend en duurzaam leesbevorderingsbeleid.

ROLLEN VAN IEDEREEN LEEST

Iedereen Leest bouwt als referentieorganisatie expertise op. Die deskundigheid rond lezen en leesbevordering ondersteunt de vele leesbevorderaars in hun praktijk én geeft impulsen aan beleidsmakers op verschillende niveaus. Vanuit haar brede culturele opdracht neemt Iedereen Leest wisselende rollen op waarmee ze een verschil wil maken en maatschappelijke impact realiseren.

- Als **coördinator** van campagnes en programma's staat Iedereen Leest in voor de uitvoering van een breed gedragen leesbevorderingsbeleid. Vanuit een beleidsdomeinoverschrijdende werking en met aandacht voor een multidisciplinaire en holistische benadering streeft ze met partners uit cultuur, onderwijs en welzijn naar een meer duurzame ontwikkeling van een krachtig leesklimaat. Iedereen Leest stelt een langetermijnperspectief voorop en beweegt zich tussen het beleid en het veld.
- Als **verbinder** brengt Iedereen Leest actoren samen op (boven)lokaal en Vlaams niveau. Openbare bibliotheken zijn als spil in lokale leesbevorderingsnetwerken een belangrijke partner. Samen met professionals uit de bibliotheeksector, maar ook met leerkrachten, kinderbegeleiders, lerarenopleiders, welzijnsprofessionals, (groot)ouders en vrijwilligers bouwt Iedereen Leest kennis op in lerende netwerken en deelt ze expertise via haar website, tijdens studiedagen, webinars en leertrajecten. Via (inter)nationale academische netwerken houdt ze een vinger aan de pols om actuele tendensen, theoretische invalshoeken en inspirerende praktijkvoorbeelden laagdrempelig te ontsluiten naar de verschillende sectoren en actoren actief in Vlaanderen en Brussel.
- Als **inspirator** draagt Iedereen Leest een positief, uitnodigend imago van lezen uit. Ze sensibiliseert rond het belang en de effecten van lezen op mens en maatschappij. Er zijn vele manieren om te genieten van verhalen: papieren en digitale boeken, luisterboeken, beeldverhalen, leesapps, podcasts ... Je kan individueel lezen, maar ook voorlezen of samenlezen. In de 21ste eeuw lezen we in een overheersende multimediale omgeving. Iedereen Leest wil die (ver)brede toegang tot lezen meer inzetten om iedereen – van niet-lezers, aarzelende, beginnende tot veellezers – te prikkelen. Positieve leeservaringen kunnen de individuele leesmotivatie stimuleren en het leesgedrag van kinderen en volwassenen beïnvloeden. Idealiter leiden ze tot levenslang lezen.

ONZE VISIE

Iedereen Leest ziet leesbevordering als een **hefboom** die kansen creëert en toegang biedt tot leesplezier om de deur te openen naar lezen. Wie graag leest, leest meer en beter. In een maatschappij waar meervoudige geletterdheid een sleutelcompetentie is, hebben lezers **meer kansen** op een betere lees- en taalvaardigheid. Lezen stimuleert de persoonlijke, cognitieve en emotionele ontwikkeling, het bevordert de maatschappelijke participatie en emancipatie. Lezen heeft een positieve impact op het welzijn en de gezondheid van zowel de (toekomstige) lezers als de gemeenschap.

PARTNERS VAN IEDEREEN LEEST

Sinds 2014 voert Iedereen Leest vzw haar leesbevorderingsbeleid uit in nauwe samenwerking met **Literatuur Vlaanderen**. Als referentieorganisatie en kenniscentrum rond leesbevordering is Iedereen Leest een geëngageerde, deskundige partner voor de uitvoering van de beleidslijn leesbevordering die Literatuur Vlaanderen formuleerde in haar meerjarenplan 2021-2025ⁱⁱ.

Iedereen Leest is kernlid van het **BoekenOverleg**. Dit overlegplatform met vertegenwoordigers van alle belangrijke actoren in het boekenvak streeft naar gemeenschappelijke standpunten en behartigt de gezamenlijke belangen van de boeken- en letterensector. Iedereen Leest is ook stichtend lid van de vzw Vlaamse Literatuurprijs, die vanaf 2022 de jaarlijkse literatuurprijzen de Boon uitreikt.

Voor de uitvoering van haar programma's en campagnes werkt Iedereen Leest samen met tal van organisaties binnen en buiten het letterenveld. De meeste partners zijn actief binnen **de culturele, onderwijs- en welzijnssector**. Op beleidsvlak (o.a. voor het Leesoffensief van de Vlaamse Regering) heeft Iedereen Leest nauw overleg met het Departement Cultuur, Jeugd en Media, het Departement Onderwijs en Vorming en het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Iedereen Leest werkt structureel samen met o.a. Kind en Gezin en de openbare bibliotheken in het kader van Boekstart. De partnerorganisaties waarmee wordt samengewerkt voor de Voorleesweek of de Jeugdboekenmaand variëren naargelang het thema van de campagne. Openbare bibliotheken, auteurs, illustratoren, boekhandels, VVBAD en Cultuurconnect zijn structurele partners. In samenwerking met CANON Cultuurcel ondersteunt Iedereen Leest scholen en onderwijsprofessionals. Met cultuureducatieve organisaties, onderwijs- en vormingsinstellingen werkt Iedereen Leest samen in functie van opleidingen en bijscholingen. Kinderopvanginitiatieven, woonzorgcentra en andere zorgverstreckende organisaties zijn prioritaire partners om een cultureel aanbod binnen het domein welzijn en gezondheid ingang te doen vinden.

Leesbevordering is een
gezamenlijke verant-
woordelijkheid met grote
uitdagingen. Het welslagen
hangt samen met het
engagement van een brede
coalitie van actoren uit
verschillende hoeken.

Met haar **academische netwerk** van universiteiten en hogescholen volgt Iedereen Leest onderzoek op en bouwt ze deskundigheid rond lezen, leesbevordering en jeugdliteratuur verder uit. Ze is tevens partner in opleidings- en navormingstrajecten die onderwijspartners opzetten, en ook actief in verschillende stuur- en adviesgroepen.

Iedereen Leest participeert in **internationale netwerken**ⁱⁱⁱ om inspiratie uit het buitenland naar Vlaanderen te brengen, maar ook om goede praktijken en beleid uit Vlaanderen op de internationale kaart te plaatsen. Ze heeft nauw overleg met zusterorganisatie Stichting Lezen Nederland, met wie ze de tweejaarlijkse Scriptieprijs Leesbevordering^{iv} organiseert en uitreikt. Ook met de Nederlandse Taalunie wordt contact onderhouden. Binnen EU Read, een Europees netwerk van organisaties die rond leesplezier en leesbevordering werken, is Iedereen Leest een van de trekkers van *Europe Reads*, een Europese campagne om leesplezier op de agenda te zetten. Iedereen Leest is initiatiefnemer van een internationaal netwerk *Reading, public libraries, health and wellbeing*. IBBY staat voor *International Board on Books for Young People* en is een internationaal netwerk van mensen die professioneel met kinderboeken en leesbevordering bezig zijn. De Vlaamse afdeling heeft haar thuisbasis bij Iedereen Leest. IBBY-Vlaanderen werkt mee aan internationale conferenties en coördineert de Vlaamse nominaties en inzendingen voor de Hans Christian Andersen Award en de Astrid Lindgren Memorial Award. Binnen het *Global Network for Early Years Bookgifting* wisselt Iedereen Leest kennis uit omtrent *early literacy. Every Story Matters*^v, een Europees gesubsidieerd programma getrokken door Literatuur Vlaanderen dat ijvert voor een diverse en inclusieve boekensector, volgt Iedereen Leest met interesse op.

2 UITDAGINGEN

Vanuit haar missie en visie zoekt Iedereen Leest naar hefboomen om lezen en leesplezier te stimuleren, heeft ze aandacht voor mechanismen en drempels die de toeleiding naar lezen belemmeren en is ze alert voor maatschappelijke evoluties en urgenties. Iedereen Leest detecteerde zes actuele uitdagingen en maatschappelijke spanningsvelden die invloed hebben op de te maken keuzes in het nieuwe meerjarenplan. Deze keuzes vertalen zich in speerpunten die richtinggevend zijn voor haar toekomstig beleid.

ALARMEREND PSYCHOSOCIAAL WELBEVINDEN POST-COVID

Recente cijfers over het welbevinden en mentale welzijn van de volwassen Vlamingen laten niks aan de verbeelding over: 46% voelt zich minder gelukkig door de coronacrisis en 45% voelt zich vaker eenzaam dan voordien.^{vi} Ook voor de pandemie waren er signalen dat de Vlaamse jeugd haar mentale gezondheid minder goed beoordeelde.^{vii} Toonaangevende internationale onderzoeken tonen dat lezen een positief effect kan hebben op welzijn.^{viii} Dit discours moet meer ingang en erkenning krijgen.

Over de rol van lezen bij het bevorderen van het individuele welzijn, o.a. in de strijd tegen eenzaamheid en bij psychisch herstel, heerst algemene consensus. Verhalen kunnen troost bieden of een houvast zijn. Vandaag krijgen noties als gemeenschapswelzijn en vermaatschappelijking van zorg stilaan meer ingang. Het bevorderen van ontmoeting, inclusie en sociale cohesie, o.a. door het concept van

De coronapandemie wijzigde de maatschappelijke context. Vandaag vatten we die impact nog niet ten volle, maar dat die impact op veel terreinen groot zal zijn, is een feit. Als leesbevorderingsorganisatie moeten we ons daar zeer bewust van zijn.

zorgzame buurten, wint aan belang en wordt als een belangrijke stimulator gezien die het welzijn, de mentale en cognitieve veerkracht van mensen positief kan beïnvloeden. Ook het *Relanceplan Vlaamse Veerkracht* (2020)^{ix} en het *Actieplan Mentaal Welzijn* (2020)^x verkennen deze piste. Iedereen Leest pleit voor de aanwezigheid van stimulerende leesomgevingen in dit verhaal.

De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) van de Verenigde Naties toont via het rapport *What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being?* (2019)^{xi} het positieve effect aan van zowel actieve als passieve kunst- en cultuurparticipatie – dus van luisteren naar muziek en een boek lezen tot een museum bezoeken of dansen – op welzijn en gezondheid. Het rapport onderstreept niet alleen dat cultuurparticipatie goed is voor ons welzijn, maar dat het ook preventief werkt om bepaalde mentale en fysieke klachten te voorkomen. Ook UNICEF stelde in haar meest recente rapport van *The State of the World's Children* (2021)^{xii} dat lezen en voorlezen

belangrijke indicatoren zijn voor het welbevinden van kinderen. Programma's waarbij er (interactief) wordt (voor)gelezen hebben zelfs positieve effecten op het welzijn tijdens het latere leven als volwassene.

Met een pleidooi voor een doorgaande leeslijn wil Iedereen Leest levenslang en levensbreed lezen promoten, met verhoogde aandacht voor het belang van lezen voor het psychosociale welbevinden en de rol die o.a. bibliotheken, als belangrijke pijler van een sociale infrastructuur^{xiii}, daarbij kunnen spelen. Ook andere socio-culturele en welzijnsorganisaties kunnen lezen en leesbevordering meer in hun werking opnemen. Iedereen Leest wil het welzijnsaspect meer in de scope krijgen van het leesbevorderingsdiscours dat vandaag overwegend wordt beheerst door de aandacht voor taal en geletterdheid.

DREMPELS, VOOROORDELEN EN UITSLUITINGSMECHANISMEN

Vlaanderen en Brussel zijn vandaag superdivers.^{xiv} Dat is een rijkdom – onder meer op vlak van taaldiversiteit – maar tegelijkertijd een bron van vooroordelen en polarisatie. Er is een toenemende ongelijkheid, verminderde sociale mobiliteit en armoede blijft een groot probleem. Dit verzwakt de kansen van grote groepen burgers. Een doortastende aanpak rond leesbevordering is broodnodig. Dat vereist een inclusieve en

doelgroepgerichte werking waarbij uitsluitingsmechanismen sneller gedetecteerd en getackeld kunnen worden.

De opdracht van Iedereen Leest vertaalt zich in een brede en generieke werking die leesbevorderingsactoren in Vlaanderen en Brussel in hun werking moet kunnen versterken. Daarbinnen wil Iedereen Leest ook gericht en gedifferentieerd operationaliseren, in functie van de noden van specifieke doelgroepen: kinderen, jongeren, volwassenen, niet-lezers, kansengroepen, meertaligen, laaggeletterden ... Er is een grote vraag naar doelgroepgerichte methodieken.

Iedereen Leest wil in samenwerking met andere actoren en experts de juiste handvaten aanbieden die toeleiding, participatie, ouderbetrokkenheid, lokale samenwerking, duurzaamheid en inclusieve communicatie bevorderen. Via proeftuinen en het monitoren van kleinschalige leesbevorderingsprojecten zoekt Iedereen Leest met betrokken actoren en experts uit andere beleidsdomeinen naar effectieve methodieken die vervolgens door Iedereen Leest gedeeld worden met een bredere groep van leesbevorderaars.

DALENDE INTERESSE VOOR LEZEN IN VRIJE TIJD

Hoewel boekhandels tijdens de pandemie als essentiële winkels werden gelabeld en bijna 1 op 2 Vlamingen in 2020 de bibliotheek bezocht, waarbij 65% van bibliotheekgebruikers aangaf méér te lezen tijdens de coronacrisis^{xv}, boet lezen in de vrije tijd de voorbije jaren in aan populariteit, mede door de opkomst van verschillende andere media en digitale vrijetijdsbestedingen.^{xvi} Die evolutie is een bezorgdheid voor de letteren- en boekensector, en vraagt creatieve antwoorden en een open, brede blik op lezen.

De Vlaamse leescultuur beperkt zich vandaag niet tot het boek. ‘Lezen’ behelst een breed scala aan cultuurproducten: luisterboeken, e-boeken, literaire podcasts, beeldverhalen ... Tal van literaire activiteiten zoals auteurslezingen, *slam poetry* of *spoken word* en literaire (podium)voorstellingen zetten de poort tot lezen open. Verhalen vinden bovendien vlot hun weg naar andere culturele sectoren: films, games, storytelling ... Kortom, ‘lezen’ zit vandaag ingebed in een multimediale omgeving. Dat vergt een goed ontwikkelde meervoudige geletterdheid, en daar wringt het schoentje nog.^{xvii}

Ook de (potentiële) lezer beweegt zich in zo’n dynamische hybride wereld. Het is dan ook zaak om die brede invalshoeken naar lezen actief te promoten en om op die manier een meer inclusieve en laagdrempelige toeleiding tot lezen te verschaffen. De concurrentie met sociale media, apps, series en games^{xviii} noopt ons om synergiën

te zoeken tussen nieuwe en traditionele media. De zichtbaarheid van leescampagnes en -initiatieven én het imago van lezen en literatuur kunnen positief versterkt worden met leesverbredende initiatieven.

VERMINDERDE LEESVAARDIGHEID EN LEESMOTIVATIE IN ONDERWIJS

31% van de Vlaamse leerlingen uit het vierde leerjaar basisonderwijs leest niet graag.^{xix} De helft van de Vlaamse vijftienjarigen ziet lezen als een tijdverlies.^{xx} Ook 1 op 4 van de pas afgestudeerde leerkrachten geeft aan niet zo graag te lezen.^{xxi} Bij die tanende leesmotivatie worden vaak lage scores genoteerd op vlak van leesvaardigheid. Een schoolbreed en structureel leesbeleid in het onderwijs is een noodzakelijke – maar helaas nog vaak ontbrekende – basis om die vicieuze cirkel te doorbreken.

De verontrustende resultaten van de PIRLS- en PISA-onderzoeken brachten een verhoogde aandacht teweeg voor een effectieve aanpak binnen het leesonderwijs, waarbij de technische en affectieve aspecten van lezen systematischer in samenhang gebracht moeten worden. Scholen besteedden vijf jaar geleden gemiddeld slechts 48 uren per jaar aan lezen, wat neerkwam op amper negen procent van de totale onderwijstijd. Het belang van

leesmotivatie en een leesnetwerk wordt sinds deze harde cijfers meer erkend^{xxii}, maar moet nog veel meer ingang vinden in basis- én secundaire scholen. Vanuit een groeiende ervaring met verschillende onderwijstrajecten ziet Iedereen Leest de nood aan een doorgaande leeslijn en een schoolbreed leesbeleid die een vak- of leeftijdsgerichte benadering overstijgen. Zo'n doorgaande leeslijn en leesbeleid bieden een breder kader aan professionals en studenten uit de lerarenopleidingen om kinderen en jongeren gericht te ondersteunen in hun leercurve als lezer. Ook de raakvlakken tussen literaire competenties en luister- en schrijfvaardigheden kunnen nog beter benut worden. Hier liggen ook kansen om het literaire erfgoed (o.a. de literaire canon) op een aantrekkelijke manier bij jongeren te brengen.

In het culturele domein is veel expertise aanwezig rond de affectieve en culturele aspecten van lezen. Deze wordt vandaag nog onvoldoende benut in het onderwijs. Er ligt ook nog veel potentieel bij de rol die de bibliotheek kan spelen als cruciale partner voor de uitbouw van een leesbeleid op school. Het aanbod en de expertise van de bib is niet altijd gekend, en ook bibliotheken willen meer inspelen op een gerichte en effectieve scholenwerking.^{xxiii}

Ook in het volwassenenonderwijs kan de aandacht voor leesplezier en het toeleiden naar boeken en naar de bibliotheek nog een boost krijgen. Functioneel leren lezen is belangrijk, maar deze volwassenen kunnen in hun (groot)ouderrol ook van betekenis zijn in de leesopvoeding van hun (klein)kinderen. Ook kunnen ze zelf leren genieten van een goed verhaal wat – naast hun geletterdheid – hun algemeen welbevinden en zelfvertrouwen kan bevorderen.

GEBREK AAN DATAOPBOUW EN LONGITUDINAAL ONDERZOEK

Vooralsnog blijven we in Vlaanderen vaker aangewezen op buitenlands onderzoek en ontbreken er Vlaamse gegevens in studies rond leesbevordering en leesplezier. Meer structureel, longitudinaal en grootschalig onderzoek zou toelaten om meer *evidence based* te kunnen werken. Doelgerichte en effectieve acties die het lezen bevorderen kunnen drempels en succesfactoren detecteren.

Het laatste sectoronderzoek dateert van 2011.^{xxiv} Het ontbreekt de sector aan dataverzameling en actuele gegevens.^{xxv} Deze zijn nochtans van groot belang voor het maken van onderbouwde beleidskeuzes, zoals de PIRLS- en PISA-onderzoeken bewezen. Longitudinaal onderzoek kan verschillende actuele tendensen in kaart brengen. Onderzoek naar de impact van bestaande praktijken biedt een reflectie en staat garant voor een effectieve aanpak. Naast de nood aan impactstudies is een betere beschikbaarheid van data die verzameld worden door de overheid via stads- en andere monitoren wenselijk. Dit zou resulteren in meer kennisopbouw in de sector zelf, en dus leiden tot beter onderbouwde keuzes in het boeken- en letterenvak. Ook Literatuur Vlaanderen en het BoekenOverleg delen deze zorg en ijveren voor meer onderzoeksmiddelen. Wanneer kansen zich aanbieden en fondsen beschikbaar zijn, gaat Iedereen Leest ook actieve partnerschappen aan met onderzoeksinstellingen.

BEPERKT FORMEEL OPLEIDINGS- AANBOD VOOR LEESBEVORDERAARS

Professionalisering leidt tot vaardige leesbevorderaars. Toch is het vormingsaanbod rond leesbevordering uiterst beperkt, onvoldoende geformaliseerd en vooralsnog versnipperd. Aan de basis ligt een jarenlange afbouw van opleidingsmogelijkheden. Deze tendens moet worden gekeerd. Het is een belangrijke schakel om te komen tot een duurzame leesbevorderingsaanpak.

Enkel met een kwalitatieve en correcte informatie- en kennisdoorstroom over effectieve leesbevordering kunnen professionals en vrijwilligers slagkrachtig te werk gaan. Er is een hoge nood aan vorming in de sector.^{xxvi} Bovendien beperkt professionalisering zich niet enkel tot studiedagen of navormingen.

Lerende netwerken en leertrajecten faciliteren kennisuitwisseling over effectieve methodieken of instrumenten. Iedereen Leest wil als referentieorganisatie en kenniscentrum een gericht aanbod uitwerken voor beginners, gevorderden en experts. Naast het klassieke vormingsaanbod zal er ook aandacht uitgaan naar online en *blended* leren. Een dynamisch en kwalitatief aanbod dat complementair is met het vormingsaanbod door freelance leesbevorderaars, veldorganisaties of hogescholen zorgt ervoor dat professionals en vrijwilligers wetenschappelijke en praktijkgerichte inzichten aangereikt krijgen. Iedereen Leest engageert zich ook als partner van opleidingsorganisaties zoals hogescholen die postgraduatens leescoach of leesbeleid aanbieden en zal vanuit haar expertiserol een bijdrage

leveren aan de uitbouw van het professionaliseringsluik in het actieplan van het Leesoffensief.

3 SPEERPUNTEN

Vijf speerpunten geven vorm aan de ambitie en het engagement van iedereen Leest om haar missie kracht bij te zetten. Verder bouwend op haar beleid van de afgelopen jaren bevatten deze speerpunten ook nieuwe accenten. Ze spelen in op actuele maatschappelijke uitdagingen en niet te miskennen urgenties veroorzaakt door de pandemie. Deze krachtlijnen vormen het strategisch raamwerk waarbinnen iedereen Leest haar werking de komende jaren zal uitrollen.

- 1 GROEIEN ALS LEZER**
- 2 LEZEN, MEER DAN EEN BOEK**
- 3 LEZEN IS GOED VOOR JE**
- 4 LEZERS MAAK JE SAMEN**
- 5 SAMEN COMPETENT**

GROEIEN ALS LEZER

De leesbevorderende werking en ondersteuning waar Iedereen Leest gestalte aan wil geven, werkt op drie dimensies: in de breedte (mensen aan het lezen krijgen), in de diepte (van leesmotivatie naar leesverdieping) en in de lengte (levenslang lezen). Met een doorgaande leeslijn staat leesbevordering ten dienste van alle (toekomstige) lezers, van aarzelende tot verwoede lezer, en van de allerjongste tot oudere lezers.

Boeken en verhalen kunnen een levenslange metgezel zijn. Internationaal onderzoek toont aan dat investeren in vroege geletterdheid meer kansen biedt op langetermijneffecten. Ook op latere leeftijd kunnen jongeren en volwassenen verleid worden tot lezen en dit als een (hernieuwde) passie beleven. Lezen is een zinvolle tijdsbesteding voor alle leeftijden.

Enkel het belang van leesplezier en leesmotivatie erkennen, is niet voldoende om een lezer te maken. Via positieve leeservaringen kunnen lezers ook ontdekken wát ze graag lezen. Iedereen heeft andere interesses en dus ook andere leesvoorkeuren. De aard en motivatie zijn hierbij divers: lezen om bij te leren, om de wereld of zichzelf te ontdekken, om in contact te komen met andere culturen, om kracht te putten of om te genieten van de schoonheid van de taal of illustraties.

Door te proeven van verschillende genres en door te praten over wat je leest, groei je als lezer en kan je zelf kiezen uit het grote leesaanbod. Een dergelijke leesverdieping heeft invloed op de

leesvaardigheid, het leesgedrag, en uiteindelijk op de leescultuur in Vlaanderen. Het leesaanbod hoort dan ook divers en breed te zijn.

Een doorgaande leeslijn met de nodige groeikansen heeft oog voor de verschillende leeftijdsmomenten waarop interventies van leesbevorderaars het verschil kunnen maken: bij baby's en peuters die kennismaken met verhalen en boekgewenning, bij kinderen die leren lezen, bij jongeren die zoekende zijn en hun leesvoorkeuren nog moeten ontdekken, bij volwassenen die verwonderd willen blijven, en bij ouderen die troost en schoonheid zoeken in verhalen.

Het is daarom belangrijk dat er – ongeacht de leeftijd van de lezer, zijn leesvaardigheid of zijn al dan niet ontbrekende motivatie om te lezen – voldoende initiatieven en organisaties zijn die de toeleiding naar verhalen en boeken stimuleren.

REALISATIES

Met **Boekstart** werkte Iedereen Leest de afgelopen jaren een duurzaam programma uit voor gezinnen met jonge kinderen. Boekstart wil baby's en peuters leesplezier laten ontdekken, verhalen binnenbrengen in de huiskamer en de toeleiding tot de bibliotheek stimuleren. Het programma, dat anno 2022 in meer dan 270 gemeenten loopt, kent een hoog bereik via de unieke lokale samenwerkingen tussen consultatiebureaus en bibliotheken. Via het vierjarige onderzoekstraject ProM en internationale ervaringsuitwisselingen met andere Boekstart-programma's wordt actief op zoek gegaan naar manieren om kwetsbare doelgroepen nog beter te bereiken.

De campagnes **Voorleesweek** en **Jeugdboekenmaand** brachten de voorbije jaren een (voor)leesbeleid in de praktijk. Met verschillende thema's – vroeg beginnen, ouderbetrokkenheid, gender, wetenschap ... – sensibiliseren de campagnes (groot)ouders en professionals in bibliotheken, scholen en kindercare. Hun laagdrempelige boodschappen die lezen een positief imago aanmeten, bereiken via die professionals duizenden kinderen en jongeren.

De **Leesjury** – tot voor kort de Kinder- en Jeugdjury – telde in 2022 meer dan 11.500 juryleden van 4 tot 18 jaar oud. Een leesjaar lang komen ze bijeen om te praten over de gelezen boeken en stemmen ze op hun favoriet. De Leesjury is sterk lokaal verankerd met meer dan 200 afdelingen in bibliotheken en scholen, en wordt gesteund door een netwerk van haast 1.000 begeleiders. Sinds 2017 kunnen ook jongeren deelnemen aan het selectielezen, waarbij vrijwilligers

ondersteund worden om een diverse en gevarieerde nominatielijst per leeftijdsgroep samen te stellen. De Leesjury breidde onlangs ook uit met een nieuwe groep 7 voor 16+.

Specifiek voor de onderwijssector initieerde Iedereen Leest de voorbije 3 jaar **pilottrajecten** waarbij de betrokkenheid en leesmotivatie van leerlingen in het basis- en secundair onderwijs centraal stonden. Iedereen Leest is ook partner bij de ontwikkeling van de Leesscan, een instrument ontwikkeld door AP Hogeschool Antwerpen en co-hogeschool Odisee voor scholen die hun leesbeleid (verder) willen uitwerken.

Iedereen Leest inspireert volwassenen niet enkel in hun rol als leesbevorderaar, maar ook als lezer. Volwassenen kunnen hun leestips en leeservaringen uitwisselen in de Facebook-groep **Iedereen Leest – wat lees jij?** dat

inmiddels meer dan 24.500 leden telt. Dagelijks vragen leden leestips, delen ze quotes of praten ze over boeken – de interactiegraad is erg hoog. Iedereen Leest beheert en modereert dit digitale lezersplatform en publiceert in Metro ook leestips vanuit dit initiatief. Via de **interviewreeksen** 'Leeswereld', 'De vijf' en 'In het atelier'^{xxvii} deelt Iedereen Leest op haar website inspirerende getuigenissen over lezen, worden leestips aangereikt en geven jeugdauteurs en illustratoren een inkijk in hun leven en werk.

AMBITIES

Een doorgaande leeslijn is een handvat voor leesbevorderaars om voor verschillende leeftijden een geschikt aanbod te voorzien. Bovendien refereert ze naar de literaire competenties, zodat iedereen kan groeien als lezer. Dat komt dan weer de (culturele) geletterdheid en taalvaardigheid ten goede. Het concept van de doorgaande leeslijn zal de komende jaren explicieter en meer uitgewerkt aan bod komen binnen de brede ondersteunende werking van Iedereen Leest.

Binnen **Boekstart** wordt ingezet op een verdere professionalisering (bibliotheken en kindercare), maar zal ook het informatieve aanbod naar ouders groeien en de samenwerking met boekhandels worden onderzocht. De brug naar het onderwijs met een derde pakket voor kleuters, wordt stapsgewijs onderzocht en geïmplementeerd (o.v. met middelen die via het Leesoffensief ter beschikking gesteld worden).

Via de campagnes **Jeugdboekenmaand** en **Voorleesweek** wil Iedereen Leest lokale organisaties een brede kapstok aanreiken om rond lezen en leesplezier te werken. De campagnes zullen verder inspelen op het groeiaspect als lezer via de campagnethema's en aangereikte tools die zowel aarzelende als verwoede lezers aanspreken.

Boekenzoeker zal nog meer dan voorheen een cruciale rol in de werking van Iedereen Leest vervullen. Het laagdrempelige platform met een gecureerd boekenaanbod helpt kinderen en jongeren niet enkel om leestips te vinden, maar ook om hun leesvoorkeuren te ontdekken en verder te ontwikkelen. Iedereen Leest ambieert een grotere bekendheid van Boekenzoeker bij kinderen en jongeren, maar ook bij hun ouders en leerkrachten, door breder in te zetten op samenwerkingen met organisaties uit andere dan de evidente sectoren.

Met de nieuwe website en huisstijl wil **de Leesjury** verder doorgroeien tot een dynamische lezerscommunity voor kinderen en jongeren. Iedereen Leest zal inzetten op nieuwe afdelingen, ook in het onderwijs, en op de oudere leeftijdsgroepen. Ook de diverse doelstellingen die de Leesjury nastreeft – zoals beeldgeletterdheid en leesverdieping – kunnen nog breder kenbaar gemaakt worden. Een uitgebreider aanbod van opleidingsmodules voor leesbegeleiders zijn hierbij van cruciaal belang, evenals een gerichte ondersteuning van de selectielezers.

Vlaanderen telt naast de vele Leesjury-werkingen ook tal van **(samen)leesclubs**, en er is ook een breed aanbod aan **literaire evenementen voor volwassenen**. Iedereen Leest heeft geen ambitie om aanvullend op het bestaande aanbod zelf leesclubs voor volwassenen te coördineren of te voorzien in een literair aanbod. Daarvoor zorgen andere spelers in het literaire ecosysteem. Iedereen Leest wil wel haar rol als doorverwijzer en wegwijzer in het

leeslandschap voor volwassen lezers blijven vervullen, zoals ze doet via de Facebook-groep **Iedereen Leest – wat lees jij?** Daarnaast kan ze ook optreden als partner in samenwerkingen, zoals met Cultuurconnect voor de verdere uitbouw van de lokale digitale leescommunities *[Jouw stad] leest* en als medeorganisator van thematische studiedagen en netwerkmomenten voor professionals en vrijwilligers, zoals bijvoorbeeld met Luisterpuntbibliotheek, CANON Cultuurcel, Villa Verbeelding of Poëziecentrum. Met het OLO (Overlegorgaan Literaire Organisatoren) wil Iedereen Leest nauwere banden aanknopen.

Via opvolging van de goedgekeurde leesbevorderingsprojecten door de Adviescommissie Letteren en Samenleving van Literatuur Vlaanderen, zal Iedereen Leest **inspirerende praktijkvoorbeelden**

beschrijven en via haar website zichtbaar maken voor andere leesbevorderaars. Het betreft zowel leesbevorderingspraktijken gericht op kinderen als op volwassenen.

Ook **ouderen** verdienen een plek in de doorgaande leeslijn. Iedereen Leest wil via lezen de kracht van het intergenerationele aanboren. De Ouderenweek, die samenvalt met de Voorleesweek, biedt uitgelezen kansen om een lans te breken voor het belang van verhalen vertellen en voorlezen aan ouderen. In samenwerking met organisaties zoals LINC vzw, Zorgbib Rode Kruis, Expertisecentrum Dementie, Steunpunt mantelzorg, bibliotheken e.a. zal Iedereen Leest het belang van voorlezen aan en samenlezen met ouderen onder de aandacht proberen brengen.

LEZEN, MEER DAN EEN BOEK

De ingangen die kunnen leiden naar leesplezier en lezen zijn groter dan vaak gedacht. Iedereen Leest wil die brede, laagdrempelige toeleiding nog beter benutten. Vandaag worden lezers ook geïnspireerd via audioboeken, podcasts, vlogs, apps, BookTube, online leescommunities ... Samen met het boek zijn dit cultuurproducten die versterkend inwerken op een leescultuur die zowel offline als online gedijt. Ondanks die verbrede toegang blijven toegankelijke en inspirerende leesomgevingen erg belangrijk om lezen bij meer mensen op de radar te krijgen.

Iedereen Leest wil via een bredere toeleiding meer potentiële lezers aanspreken die uit zichzelf niet snel een boek ter hand zouden nemen. Op onverwachte plaatsen kan lezen meer zichtbaar zijn. Met het actuele brede leesaanbod kan iedereen verleid worden om verhalen te lezen. Daarnaast zijn ook maatschappelijke thema's relevante aanknopingspunten om verhalen aan te reiken.

Leesbevordering hoeft het boek dan ook niet als enige of eerste basisproduct te nemen. Om kinderen, jongeren en volwassenen te laten proeven van verhalen en zo hun leesplezier en leesmotivatie te stimuleren, zijn er verschillende nieuwe vormen van lezen inzetbaar. De schermtijd bij jongeren stijgt alsmaar^{xxviii}, en ook in het dagelijkse leven is de digitale wereld niet meer weg te denken. Onze leescultuur evolueert in een alomtegenwoordige multimediale omgeving. Vaak worden games, apps en dergelijke als tegenstanders van het boek bestempeld, maar ze kunnen ook een tool zijn om

verhalen vlotter en toegankelijker in de leefwereld van jongeren te brengen. Iedereen Leest blijft wel overtuigd van het belang van het (papieren) boek als cultuurproduct en zal het als dusdanig ook blijven promoten.

Tallose organisaties – met de openbare bibliotheken en scholen voorop – kunnen als leesambassadeur een brede leesomgeving uitdragen door aan te haken bij bestaande initiatieven en zelf lezen prominent aanwezig te maken in hun werking. Maar ook lokale besturen, socio-culturele, opvoedings- en welzijnsorganisaties kunnen meer doen om lezen zichtbaarder te maken in de publieke binnen- en buitenruimte. Hetzelfde geldt voor commerciële organisaties en organisaties die geen rechtstreekse link hebben met leesbevordering.

REALISATIES

De campagnes **Jeugdboekenmaand** en **Voorleesweek** focussen jaarlijks op een relevant thema – gender, ouderbetrokkenheid, wetenschap ... – om verhalen dichterbij kinderen te brengen. Dat zorgt voor nieuwe aanknopingspunten voor professionals in de bibliotheek, op school, in de kinderopvang of het woonzorgcentrum. Vaak slaan organisaties de handen in elkaar en zijn de campagnes een voedingsbodem voor lokale acties met diverse partners. Hierbij zijn **auteurs en illustratoren** onmisbare partners. De afgelopen zes edities van Jeugdboekenmaand werden meer dan 5.900 auteurslezingen gesubsidieerd door Literatuur Vlaanderen. Sinds 2020 heeft Jeugdboekenmaand een eigen YouTube-kanaal, en worden ook tijdens Voorleesweek filmpjes gedeeld waarin auteurs en illustratoren uit hun werk voorlezen. In 2021 werd naar aanleiding van de Jeugdboekenmaand een eerste podcast gemaakt over lezen en jeugdliteratuur.

Met de in 2020 vernieuwde **Boekenzoeker** ontwikkelde Iedereen Leest een uniek instrument met gecureerde content op maat voor kinderen en jongeren, waar ook hun ouders, leerkrachten en bibmedewerkers gebruik van kunnen maken. Boekenzoeker stelt ook inspirerende leeslijsten op waar een link wordt

gelegd met o.a. games of films. Bij elk verhaal is er ook een kort audiofragment beschikbaar met een link naar het audioboek. De toekenning van het WAT WAT-label^{xxxix} geeft aan dat Boekenzoeker betrouwbare online informatie biedt aan jongeren. De eveneens in 2020 opgestarte zomerleesactie **Bestemming: bib!** – die in meer dan 150 bibliotheken liep – bouwt verder op het Boekenzoekerprincipe en zorgt voor een cultureel en leesstimulerend vrijetijdsaanbod tijdens de zomermaanden. De campagne is laagdrempelig en nodigt kinderen en jongeren uit om tijdens de vakantie te lezen. Deelnemende bibliotheken ondernemen acties om ook buiten de muren van de bibliotheek de campagne breed zichtbaar te maken, via bijvoorbeeld pop-up bibliotheken of mobiele bibs in parken, op het strand of op pleinen.

De voorbije beleidsperiode brak Iedereen Leest een lans voor **het concept van de kwalitatieve leesomgeving^{xxx}** in scholen en kinderopvanginitiatieven. De rol en expertise van de openbare bibliotheek stond hierbij telkens in de kijker. Via piloottrajecten kregen professionals begeleiding om lezen zichtbaar te maken op school^{xxxix} of in de kinderopvang^{xxxix}. Een kwalitatieve leesomgeving biedt een kader voor leesbevorderaars en organisaties om op doordachte wijze aan leesbevordering te doen, met het oog op een divers boekenaanbod, een beleid rond lezen, de betrokkenheid van kinderen en jongeren en een samenwerking met de openbare bibliotheek.

AMBITIES

Een brede leesomgeving kan de aarzelende en potentiële lezer prikkelen en nieuwsgierig maken voor verhalen. Rolmodellen en peers zijn hierbij een onmisbare schakel. Door meer samenwerkingen op te zetten en een meer expliciet multidisciplinair gerichte aanpak kan leesbevordering nog meer mensen verleiden tot lezen.

De komende beleidsperiode wil Iedereen Leest de verschillende vormen van lezen nog zichtbaarder integreren in haar werking. Met **meer aandacht voor luisterboeken, games, podcasts, slam poetry, spoken word, apps ...** wil Iedereen Leest kinderen, jongeren en volwassenen bereiken die minder spontaan in aanraking komen met verhalen en boeken. Dit vraagt een doelgroepgerichte aanpak, want de redenen voor de moeilijke toegang tot boeken zijn zeer divers, gaande van een aversie voor lezen, leesmoeilijkheden tot geen of nauwelijks toegang tot een leesaanbod.

Tijdens de campagnes **Jeugdboekenmaand en Voorleesweek** zullen ook andere vormen van lezen (voorlezen, samenlezen, luisterlezen ...) meer aandacht krijgen. Er is blijvende aandacht voor de cultuureducatieve kracht van beide campagnes omdat de thema's zich lenen om lezen en verhalen te benaderen vanuit een ander perspectief. Ook de campagne **Poëzieweek**, waarvan Iedereen Leest partner is, leent zich hiertoe.

Boekenzoeker blijft een cruciale bouwsteen om een kwaliteitsvol leesaanbod te ontsluiten. Het multimediale aspect van lezen zal ook hier meer aandacht krijgen. Boekenzoeker kan als instrument nog meer ingezet worden in de bibliotheek- en klascontext, maar ook daarbuiten. De extra informatie bij de verhalen die Boekenzoeker biedt, kan een nieuwe aanleiding zijn om in gesprek te gaan met kinderen en jongeren. Boekenzoeker wil ook meer inzetten op het ondersteunen van professionals.

De op Boekenzoeker geënte zomerleesactie **Bestemming: bib!** vormt een kader voor bibliotheken om tijdens de zomervakantie een laagdrempelig aanbod en een aantrekkelijke leesomgeving te voorzien (in de bib maar ook via lokale partners zoals jeugdorganisaties en speelpleinwerkingen) rond lezen in de vrije tijd.

Leesbevorderaars zullen van Iedereen Leest gerichte handvaten aangeboden krijgen zodat het concept van **de brede leesomgeving in bibliotheken en scholen** meer en meer ingang vindt en structureel verankerd wordt. Dat concept wordt ook ingebed in kleinschalige, innovatieve piloottrajecten die zowel in het kader van bestaande initiatieven als daarbuiten gericht kunnen inspelen op de noden van specifieke doelgroepen zoals adolescenten, mensen met leesproblemen, ouderen ... Hierbij zal Iedereen Leest telkens met aangewezen partners en expertengroepen werken.

Ook **de betrokkenheid van de (potentiële) lezer** is belangrijk bij de uitbouw een brede leesomgeving. Meer betrokkenheid zorgt voor een grotere slaagkans om het leesvuur te doen overgaan bij de ander.

Iedereen Leest zal de betrokkenheid van de (potentiële) lezer nog meer als focus opnemen in bestaande programma's, en via praktijkvoorbeelden leesbevorderaars inspireren.

LEZEN IS GOED VOOR JE

De effecten van lezen op het individuele welzijn en welbevinden worden in tal van studies beschreven. Lezen zorgt voor ontspanning en stressreductie, het stimuleert ons concentratievermogen maar ook onze inlevings- en verbeeldingskracht. Op vlak van het bevorderen van gemeenschapswelzijn kunnen bibliotheken een unieke rol spelen om de cultuurparticipatieve kracht van lezen te versterken en te vertalen naar een meer gezondheidsgerichte benadering waarin veerkracht, herstel en preventie in relatie met leesbevordering worden gebracht. Iedereen Leest wil bibliotheken in deze rol versterken.

Kunnen we via leesbevordering impact hebben op het welzijn en de gezondheid van mensen? En zo ja, hoe kunnen we dat proberen te bewerkstelligen? Het antwoord op de eerste vraag wordt ons geboden door de eerder aangehaalde rapporten van de WHO (2019) en UNICEF (2021). Het antwoord op de tweede vraag is van een complexere en meer gelaagde orde, maar is onze inspanning meer dan waard. Meer nog, er is urgentie.

De laatste jaren wordt de maatschappelijke urgentie rond leesbevordering vooral in relatie gebracht met een problematische lees- en taalvaardigheid (zoals de PILRS- en PISA-resultaten aantoonde). Met haar campagnes, programma's en specifieke trajecten in het onderwijs rond de uitbouw van kwalitatieve leesomgevingen levert Iedereen Leest vanuit cultureel perspectief een ondersteunende bijdrage om het tij te helpen keren. Vandaag is er een andere roep vanuit de samenleving die ook onze aandacht

vraagt, de roep rond het alarmerend mentaal welzijn. Burn-out, sociaal isolement en (ver)eenzaming scheren hoge toppen. Slaapproblemen, depressieve en angstgevoelens worden in hoge mate gerapporteerd. Het medicatiegebruik is bijzonder hoog. Deze ontwikkeling is niet nieuw, maar is door de impact van de coronapandemie versneld en in grotere mate aan de oppervlakte gekomen.

Iedereen Leest kiest ervoor om in de komende beleidsperiode meer bruggen te slaan naar de zorg- en welzijnssector. Vandaag zijn vormingsorganisaties of samenleesinitiatieven reeds actief in deze sectoren. Iedereen Leest treedt niet in hun plaats, maar wil hun werk ondersteunen door op een meer beleidsmatig niveau te sensibiliseren rond de rol van leesprogramma's op gezondheid- en welzijnsbehoeften. Ook het concept van 'sociale infrastructuur' verdient onze aandacht: fysieke plaatsen en omgevingen waar mensen

persoonlijk met elkaar in interactie kunnen treden, plaatsen die het publieke leven vormgeven en waar mensen met diverse socio-culturele achtergronden elkaar kunnen treffen. Ook culturele organisaties die rond leesbevordering en geletterdheid werken, kunnen deel uitmaken van deze sociale infrastructuur en door hun verbindende werking het gemeenschapswelzijn bevorderen. In de eerste plaats zien we een belangrijke rol weggelegd voor (buurt)bibliotheken, zij kunnen uitgroeien tot *resilience centres* en expertise uitbouwen in het versterken van de band tussen lezen en welzijn, naast de band tussen lezen, geletterdheid en leesplezier. En idealiter verstrengelen beide in elkaar.

REALISATIES

Met verschillende initiatieven legde Iedereen Leest de eerste bouwstenen voor een beleid rond **lezen en welzijn**. Piloottrajecten zoals ‘Elk verhaal telt in de bib’ en ‘Kleine documenten, grote verhalen’ toonden hoe lezen **het sociale en welzijnsaspect** van kwetsbare doelgroepen bevordert, met de bibliotheek als veilige ontmoetingsplaats.^{xxiii} Deze trajecten waren telkens unieke samenwerkingen met partners uit verschillende sectoren op lokaal niveau.

Iedereen Leest bracht deze en andere praktijken op het podium tijdens de **Culture & Mental Health International Conference**, die in 2018 een succesvolle eerste editie kende. Met deze tweejaarlijkse conferentie, die in 2020 omwille van corona niet kon plaatsvinden, brengt Iedereen Leest met de organiserende partners

praktijken en inzichten rond lezen en welzijn uit het buitenland naar Vlaanderen.

Met andere partners werden dan weer enkele **doelgroepgerichte studiedagen rond lezen en welzijn** georganiseerd, zoals een trefdag voor samenleesbegeleiders, een vorming voorlezen aan ouderen of een inspiratiedag samen lezen in de gevangenis.

Binnen het programma Boekstart en de campagne Voorleesweek benadrukt Iedereen Leest telkens **de affectieve impact van lezen**, bijvoorbeeld hoe (voor)lezen als een aangenaam moment tussen (groot)ouder en kind de relationele band kan versterken en hoe voorlezen en verhalen bijdragen tot de sociale en emotionele ontwikkeling van kinderen.

Iedereen Leest sensibiliseert ook rond de kracht van verhalen en de rol van boeken als troost- en krachtbron. Verschillende thematische lijsten op **Boekenzoeker**, zoals boeken rond pesten, verlies, alleen zijn, gender, identiteit ... appelleren aan het welzijn van kinderen en jongeren. Via verhalen kunnen ze erkenning en troost voelen voor hun op dat moment minder aangename leefsituatie of psychisch onbehagen. Ook de **Jeugdboekenmaand** van 2017, met het thema *MVX – gender en identiteit*, speelde in op het kunnen zijn wie je bent.

Met **IBBY Vlaanderen** heeft Iedereen Leest een partner in huis die, gestoeld op de internationale missie van IBBY, een groot sociaal engagement heeft en de boodschap uitdraagt dat elk kind recht heeft op boeken. IBBY bekommert zich om de meest kwetsbare kinderen, zij die leven in oorlogssituaties en vluchtelingenkampen, zij die leven in armoede en met weinig onderwijskansen. Er is aandacht voor bibliotherapie en een internationale collectie boeken voor kinderen met een visuele beperking wordt jaarlijks verder uitgebreid. Via haar werking beklemtoont IBBY Vlaanderen het belang van de aanwezigheid van verhalen in verschillende talen in bibliotheken en klassen. Dit bevordert het welzijn van anderstalige kinderen en laat toe dat ze hun taal en cultuur via boeken leren kennen. Internationale solidariteit en verbinding maken via boeken is een centraal thema bij IBBY.

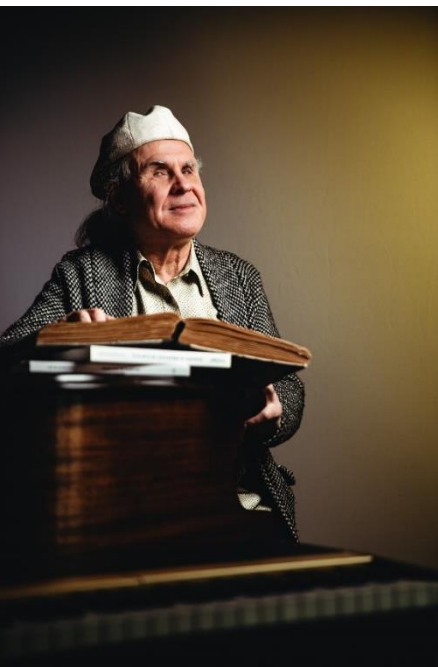

AMBITIES

Het effect van lezen op ons individueel en gemeenschaps-welbevinden en de rol die lezen kan spelen voor onze veerkracht, verdienen meer aandacht in het actuele discours én in leesbevorderende initiatieven. Zorginstanties en welzijnsorganisaties kunnen werken met verhalen in hun werking, maar ook bibliotheken en andere leesbevorderaars kunnen het welzijnsaspect meer integreren. Beleidsmatig valt er nog terrein te winnen en zijn er nog meer bruggen te leggen tussen de sectoren cultuur, welzijn en gezondheidszorg. Internationaal gebeurt er meer en meer onderzoek naar de effecten en impact en zijn er voorbeelden (cultuur op voorschrift) die voor Vlaanderen inspirerend kunnen werken. Iedereen Leest wil meewerken aan die *mindshift*.

De boodschap ‘lezen is goed voor je’ wil Iedereen Leest via haar bestaande initiatieven **zichtbaarder uitdragen**, telkens gericht op de doelgroep(en) in kwestie. Op die manier draagt Iedereen Leest bij aan het discours rond sociaal welbevinden. Daarnaast wil Iedereen Leest lezen en verhalen ook meer ingang doen vinden in bestaande Vlaamse welzijns campagnes.

In de toekomst zal de **Culture & Mental Health International Conference** de aandacht vestigen op de meerwaarde van een cultureel leesbevorderingsaanbod in de welzijnssector, en hierbij lokale en bovenlokale partners sensibiliseren. Iedereen Leest wil haar netwerk met welzijnspartners uitbreiden en verstevigen met nieuwe samenwerkingsverbanden. Expertisecentra uit de zorgsector

zijn onze eerste focus, zoals o.a. Expertisecentrum Dementie of Herstelacademies. Ook met organisaties zoals Luisterpuntbibliotheek, Doof Vlaanderen of VEBES (Vereniging van Blinden en Slechtzienden) wil Iedereen Leest nauwer gaan samenwerken.

Naast deze partners uit de zorgsector wil Iedereen Leest **bibliotheek** aanspreken en **sensibiliseren** over het potentieel dat ze hebben als ‘sociale infrastructuur’. Bibliotheken kunnen vertrouwde plekken zijn die via lezen mensen verbinden en hun veerkracht versterken. Ze stralen vertrouwen uit, zeker in tijden van polarisering en *fake news*. Iedereen Leest zal workshops en leermodules uitbouwen om de expertise en kennis van bibliotheekmedewerkers rond dit thema te verhogen.

In het buitenland zijn er al leesbevorderingsorganisaties actief aan de slag rond dit thema. Iedereen Leest wil dan ook **een internationaal netwerk** samenbrengen om buitenlandse praktijkvoorbeelden te ontsluiten naar de Vlaamse leesbevorderingssector. Tegelijk kan dit netwerk gezamenlijke uitdagingen aanpakken, zoals de impactmeting van leesbevorderingsinitiatieven op het welbevinden.

Ook **IBBY Vlaanderen** is een belangrijke verbinder om internationale praktijken naar de Vlaamse sector over te brengen. Zo werkt IBBY Vlaanderen op meerjarige basis rond leesbevordering voor o.a. vluchtelingen. Kleinschalige proeftuinen met onder meer leesbevorderings- en welzijnsorganisaties, integratiecentra en OKAN-onderwijs kunnen kiemen leggen voor leesbevordering bij deze kwetsbare doelgroepen. Dit komt de geletterdheid en taalontwikkeling ten goede, maar ook het welzijns- en gezondheidsaspect dat meer aandacht verdient.

LEZERS MAAK JE SAMEN

Met gebundelde krachten kunnen we het verschil maken. Samenwerkingen tussen bibliotheken en scholen, kinderopvanginitiatieven, boekhandels, opvoedings- en welzijnsorganisaties en andere actoren kunnen tot veel meer en duurzamere resultaten leiden. Iedereen Leest wil lokale leesbevorderingsnetwerken stimuleren en streeft de nodige afstemming na op bovenlokaal en Vlaams niveau tussen verschillende sectoren.

It takes a village to raise a reader – tot op vandaag blijft dit adagium van kracht. Kinderen, jongeren en volwassenen moeten in hun dagelijkse leven vanuit verschillende hoeken en organisaties in aanraking kunnen komen met lezen – op verwachte en onverwachte plekken en momenten. Als leesbevorderaars kunnen we dus maar beter de handen in elkaar slaan en onze acties en initiatieven in afstemming uitwerken.

Op lokaal niveau speelt de openbare bibliotheek een cruciale rol: zij is als spil en katalysator in een lokaal leesbevorderingsnetwerk hét aanspreekpunt voor culturele, onderwijs- en welzijnsorganisaties. De expertise en de belangrijke rol van de (wijk)bibliotheek moet gekend zijn en erkend worden.^{xxxiv} Ook een zichtbare aanwezigheid van fysieke boekhandels verstevigt een lokaal ecosysteem.

Wanneer lokale organisaties hun aanbod gezamenlijk uitwerken, vormen ze een krachtig ecosysteem rond de lezer. Dat netwerk

creëert meer toeleiding naar lezen. Gezamenlijke initiatieven kunnen ook sneller ingang vinden in de thuiscontext van gezinnen. Ouderbetrokkenheid is vaak een gezamenlijke uitdaging waar lokale actoren samen aan kunnen werken.

Bovenlokale afstemming tussen beleidsdomeinen cultuur, onderwijs, welzijn, jeugd en media zorgt voor een slagkrachtige leesbevorderingssector. Als Vlaamse referentieorganisatie kan Iedereen Leest vanuit een helikopter-visie verbindend werken.

REALISATIES

Als **netwerkorganisatie** kon Iedereen Leest via haar gekende slagschepen en nieuwe initiatieven samenwerkingen verstevigen. Ze groeide tijdens de vorige beleidsperiode verder uit tot het aanspreekpunt rond lezen een leesbevordering. Organisaties en leesbevorderaars vinden sneller de weg naar Iedereen Leest, zo bewijzen de vele infovragen en de hoge bezoekcijfers bij informatieve artikels op de organisatiewebsite.

Als leesbevorderingsprogramma voor een geletterd Vlaanderen kende **Boekstart** de voorbije jaren een opmerkelijke groei: gestart als piloottraject in 10 gemeenten, werd Boekstart vanaf 2018 met financiële ondersteuning van de Vlaamse Overheid verder uitgerold. Anno 2022 engageren meer dan 270 gemeenten zich. Boekstart is **een uniek samenwerkingsproject** met verschillende partners (Iedereen Leest, Kind en Gezin, openbare bibliotheken, opvoedingsorganisaties ...) waarvan de samenwerking tussen Vlaanderen en de lokale overheden de ruggengraat vormt.

De **Leesjury** is als programma uitgebouwd via een netwerkmodel: de meer dan 200 lokale afdelingen zijn ingebed in de werking van bibliotheken, scholen of boekhandels. Bij deze lezerscommunity zijn – naast meer dan 11.000 juryleden – haast duizend vrijwilligers actief als

leesbegeleider. Iedereen Leest stimuleert de afdelingen om lokaal samenwerkingen aan te gaan en brengt hen op studiedagen ook samen om ervaringen uit te wisselen.

Het huidige Actieplan Leesbevordering (2019-2024), een initiatief van het BoekenOverleg dat pleit voor vereende krachten binnen de letterensector, stuurt aan op **meer aandacht voor een domeinoverschrijdend beleid en acties**. Het BoekenOverleg wil op die manier versterkend inwerken op succesvolle initiatieven en kleinschalige proeftrajecten, die kunnen evolueren naar een breder bereik en een uitrol voor heel Vlaanderen en Brussel. Samen met het BoekenOverleg onderstreepte Iedereen Leest **het belang van openbare bibliotheken en boekhandels** bij lokale besturen.

De programma's en campagnes van Iedereen Leest vinden ook hun weg naar **basis- en secundaire scholen**. Daarnaast startte Iedereen Leest vanaf 2018 enkele piloottrajecten waarbij scholen begeleid werkten aan een kwalitatieve leesomgeving. Intussen is Iedereen Leest betrokken bij verschillende onderwijstrajecten en is ze medeorganisator van het Netwerk Lezen op School. Als lid van de kerngroep van het Leesoffensief wil Iedereen Leest als culturele partner structurele beleidslijnen uitbouwen rond leesbevordering voor een **effectief leesonderwijs**.

Op internationaal niveau maakt Iedereen Leest deel uit van **EU Read**, een Europees netwerk van organisaties die rond leesplezier

en leesbevordering werken. Met de campagne *Europe Reads* werd het belang van leesbevordering in de kijker gezet.^{xxxv} Ook **IBBY Vlaanderen** heeft haar thuisbasis bij Iedereen Leest. IBBY ijvert wereldwijd voor de toegang tot boeken voor elk kind. IBBY Vlaanderen wil de wereld naar de Vlaamse jeugdliteratuur te halen en ook de Vlaamse jeugdliteratuur de wereld in te sturen via nominaties bij de HCA-award en de ALMA, die in 2019 naar Bart Moeyaert ging.^{xxxvi} Iedereen Leest is ten slotte actief lid van het **Global Network for Early Years Bookgifting**, met verschillende organisaties die werken rond vroege geletterdheid.

AMBITIES

Bruggen bouwen met partners uit minder voor de hand liggende sectoren zorgt voor een uitdeinend en krachtig leesbevorderingsnetwerk. Opdat dergelijke netwerken kunnen ontstaan en kunnen doorgroeien zijn sterke ankerpunten nodig. Deze rol is op lokaal niveau weggelegd voor bibliotheken. Iedereen Leest zal hen in hun leesbevorderende werking nog meer ondersteunen.

Openbare bibliotheken zijn voor Iedereen Leest aangewezen partners op lokaal niveau. Het is dan ook samen met bibliotheken dat Iedereen Leest haar beleid wil uitrollen. Via **een duurzaam en structureel ingebed overlegmodel** zullen bibliotheken nog meer de gesprekspartner worden voor Iedereen Leest. Naast de bestaande netwerken in kader van programma's en campagnes, zal dit overlegmodel beleidsmatige thema's aankaarten om ervaringen uit te wisselen en gezamenlijke uitdagingen met betrekking tot leesbevordering aan te pakken.

De **Voorleesweek** en **Jeugdboekenmaand** kunnen een nog groter bereik realiseren op onverwachte plaatsen zoals lokale socio-culturele verenigingen, bijzondere jeugdzorg, woonzorgcentra, huiswerkbegeleidingsorganisaties, vrijwilligerswerkingen, kringwinkels, economische en commerciële partners ... Een (voor-) leesbeleid met bredere contouren kan diverse (lokale) organisaties aanspreken om zich te engageren, ook buiten de campagneweek en -maanden om.

De onderwijssector heeft nood aan eenduidige informatie en ondersteuning rond leesbevordering, leesmotivatie en effectief leesonderwijs. Met het actieplan Leesoffensief wil de Vlaamse Regering daaraan tegemoet komen. Iedereen Leest ambieert **een duurzame inhoudelijke ondersteuning van scholen** in afstemming met verschillende onderwijsexperts, organisaties en opleidingen. Daarbij komt een expliciete focus te liggen op **de samenwerking tussen school en bib.**

Leesbevorderingsnetwerken staan ook ten dienste van **volwassenen en ouderen**. Literaire organisatoren programmeren in hoofdorde voor deze doelgroep. Iedereen Leest op haar beurt legt een focus op kinderen en jongeren. Waar mogelijk en gewenst, worden netwerken gevormd om **doelgroepgerichte en bovenlokale leesbevorderingsinitiatieven** voor volwassenen en ouderen te ondersteunen. Iedereen Leest wil in deze beleidsperiode nieuwe lerende netwerken opstarten naar analogie van het netwerk voorlezen-aan-huis. De andere manier waarop Iedereen Leest betrokken wordt bij de leesbevorderingsprojecten die door de commissie Letteren en Samenleving

(Literatuur Vlaanderen) worden goedgekeurd, is een bron voor meer netwerking en uitwisseling rond leesbevorderingspraktijken.

Via haar **deelname aan beurzen en publieksevenementen** (Cultuurweekend, Kunstendag voor Kinderen, Boekenbeurs ...) biedt Iedereen Leest voorleesmomenten en auteurslezingen aan op zowel evidente als onverwachte plekken.

Samen met het BoekenOverleg blijft Iedereen Leest afstemming zoeken en borgen tussen **verschillende beleidsdomeinen**. Het BoekenOverleg is ook gesprekspartner van VRT en ijvert voor meer aandacht voor boeken en lezen op alle kanalen van de openbare omroep. Iedereen Leest wil haar samenwerking met Ketnet en het platform LangZullenWeLezen verder uitbouwen. Ook met productiehuisen kunnen nieuwe dynamieken en samenwerkingen ontstaan.

Naast culturele, onderwijs- en welzijnspartners wil Iedereen Leest ook richting **de meer economische en commerciële sectoren** kijken. Een verbreding van haar eigen netwerk zorgt dat de organisatie ook uit haar vertrouwde context treedt en via nieuwe samenwerkingen ook impulsen geeft aan de leesbevorderingssector. Als eerste partner ziet Iedereen Leest een stevige samenwerking met Boekhandels Vlaanderen en uiteraard wil ze de samenwerking met de Vlaamse uitgevers in een gezonde relatie verder uitbouwen.

Het charter en het internationale project *Every Story Matters* van Literatuur Vlaanderen is voor Iedereen Leest een inspirerend platform werk te maken van **een inclusief leesbevorderingsbeleid**. Belangrijke inzichten en praktijken uit binnen- en buitenland bieden inspiratie om bestaande programma's en initiatieven bij te sturen.

SAMEN COMPETENT

Leesbevordering met impact, daar streven we naar. Als referentieorganisatie wil Iedereen Leest leesbevorderaars informeren en inspireren. Samen met professionals en vrijwilligers bouwen we praktijkinzichten op. Kennis uit onderzoek is dan weer het fundament om succesvolle interventies te integreren in programma's en leertrajecten.

De juiste competenties en knowhow zijn cruciaal om leesbevorderende acties en interventies duurzaam uit te werken. Iedereen Leest wil vanuit haar expertiserol correcte informatie en kennis delen met de sector, en tracht ook nieuwe inzichten uit verschillende (internationale) sectoren te verwerven. Ervaringsuitwisselingen tussen professionals zorgen ervoor dat we succesfactoren en mogelijke valkuilen kunnen detecteren.

Iedereen Leest is in functie van haar missie deskundig en actief op twee vakgebieden: leesbevordering en kinder- en jeugdliteratuur. Met haar vakbibliotheek connecteert Iedereen Leest met academische netwerken op beide vakgebieden.

In proeftrajecten en experimenten kunnen nieuwe of aangepaste methodes worden uitgetest en bijgestuurd waar nodig. Vooral bij doelgroepgerichte interventies of initiatieven, waar contextgebonden of lokale eigenschappen vaak van tel zijn, is ondersteuning of begeleiding op maat wenselijk. Hoewel Iedereen Leest

niet elk lokaal initiatief even intensief kan opvolgen of ondersteunen, houdt ze graag vinger aan de pols om praktijkvoorbeelden met de brede sector te delen.

REALISATIES

Bij de aanvang van haar meerjarenplan 2016-2021 schreef Iedereen Leest een nieuwe missie uit waar ze zichzelf als referentieorganisatie profileerde. Met de uitbouw van haar **nieuwe website als kennisplatform** brengt Iedereen Leest informatie uit onderzoek en praktijk op een toegankelijke manier tot bij de (professionele) leesbevorderaar en het brede publiek. Het kennisplatform groeide op drie jaar tijd uit tot een referentie op zich, met jaarlijks meer dan 175.000 bezoekers.

De vernieuwde visie van Iedereen Leest plaatste leesplezier centraal. Onderzoeken als PIRLS 2016 en PISA 2018 toonden aan dat de leesmotivatie van Vlaamse kinderen en jongeren gedaald is en dat Vlaanderen in deze achterop hinkt. Hierdoor werd het belang van beide concepten erkend. **Inzichten over de autonome leesmotivatie**^{xxxvii} vonden dan ook o.a. via vormingen ingang in verschillende programma's en initiatieven. Vanuit deze thematiek verbreedde Iedereen Leest haar **informatief en ondersteunend aanbod** naar professionals uit de bibliotheek- en onderwijssector.

Het **vormingsaanbod** van Iedereen Leest sloeg onlangs ook een nieuwe piste in:

digitale lezingen en online ontmoetingen zorgden voor een groter bereik bij professionals, vrijwilligers en (groot)ouders. Met thematische webinars kon de organisatie snel en gericht inspelen op actuele noden, zoals online auteurslezingen. Toch kennen leesbevorderaars ook de weg naar het fysieke vormingsaanbod van Iedereen Leest: studiedagen in kader van haar programma's en campagnes, maar ook grootschalige kennisevents zoals een sectorale conferentie. In 2020 experimenteerde Iedereen Leest met een **opleidingsmodule** voor bibmedewerkers. Daarnaast wordt Iedereen Leest vaak gevraagd als externe spreker of partner voor de organisatie bij studiedagen of leertrajecten van derden, zoals de postgraduat Leescoach en Leesbeleid van hogescholen Odisee, Artevelde en PXL. Als facilitator van **lerende netwerken** brengt Iedereen Leest kennis bijeen en kan er gezamenlijk gewerkt worden aan gemeenschappelijke uitdagingen.

Tijdens de afgelopen beleidsperiode initieerde Iedereen Leest **praktijkgericht onderzoek** in samenwerking met verschillende onderzoeksinstituten. Daarnaast was ze ook betrokken bij een **grootschalig onderzoekstraject** rond meertaligheid bij baby's en peuters, bij de PIRLS-resonansgroep en andere langerlopende trajecten. Met Stichting Lezen Nederland organiseert ze dan weer de tweejaarlijkse **Scriptieprijs Leesbevordering**. Iedereen Leest waakt erover om resultaten uit dergelijke onderzoeken en trajecten helder te communiceren naar de sector.

AMBITIES

Gerichter inspelen op vormings- en informatienoden bij professionals en vrijwilligers leidt tot vaardige en competente leesbevorderaars die lezers maken. Iedereen Leest verhoogt de komende beleidsperiode haar focus op leren, en werkt aan de uitbouw van een leerplatform.

Met haar unieke **vakbibliotheek** verzamelt Iedereen Leest onderzoek over jeugdliteratuur en leesbevordering. Mede dankzij de nieuwe huisvesting zal de rol van de vakbibliotheek een grotere invulling kennen. Waar de huidige vakbibliotheek kampt met drempels op vlak van toegankelijkheid, kan een betere ontsluiting van het aanbod voor geïnteresseerden ervoor zorgen dat de werking van de vakbibliotheek meer zichtbaar is voor onderzoekers en professionals. Iedereen Leest ontwikkelt hiervoor een toekomstplan rond collectiebeheer en publiekswerking.

Naast **gerichte vormingen** binnen bestaande programma's en campagnes wil Iedereen Leest ook thematische **opleidingsmodules** aanbieden. In eerste instantie worden deze uitgewerkt voor bibliotheekprofessionals, nadien worden andere pistes en doelgroepen verkend. Daarnaast werkt de organisatie een **digitaal aanbod** – filmpjes, online trainingen of leermodules – uit dat via een leerplatform structureel ontsloten wordt naar de sector. Dit alles in afstemming met een netwerk aan freelancers en navormers.

Ook in de onderwijssector moeten de mechanismen rond leesmotivatie en leesverdieping nog meer ingang vinden. Iedereen Leest wil, in samenspraak met betrokken partners en actoren, blijvend inzetten op **het informeren en ondersteunen van onderwijsprofessionals** via o.a. vormingen, digitale content – o.a. op het platform van KlasCement – en instrumenten zoals de Leesscan.

Iedereen Leest onderzoekt de mogelijkheden om een **publicatielijn** op te starten zodat informatie uit onderzoek en praktijkgetuigenissen verdeeld geraakt bij professionals uit verschillende sectoren (bibliotheek, onderwijs, kinderopvang ...). Op die manier verstevigt Iedereen Leest haar positie als referentieorganisatie.

Om **onderzoek naar lezen en leesbevordering** te stimuleren, blijft Iedereen Leest masterscripties begeleiden en de Scriptieprijs Leesbevordering organiseren. Waar mogelijk participeert ze aan onderzoekstrajecten. Samen met het BoekenOverleg is ze voorstander van een grootschalig onderzoek om de Vlaamse leescultuur in kaart te brengen.

Via **proeftuinen en doelgroepgerichte initiatieven** wil Iedereen Leest de komende jaren experimenten monitoren en documenteren. Met een deskundige opvolging van deze projecten worden nieuwe inzichten gewonnen en eerste stenen gelegd voor mogelijks nieuwe methodieken. Tegelijkertijd geeft het een impuls aan lokale actoren om experimenten op te starten onder begeleiding.

Informatie over jeugdliteratuur helpt om het gesprek over verhalen en hun makers op gang te brengen. Bij de stopzetting van Jeugdliteratuur.org in 2020 startte Iedereen Leest een traject

om actuele en betrouwbare informatie over Vlaamse jeugdliteratuur breder te ontsluiten op Wikipedia. In de toekomst bouwt Iedereen Leest een geëngageerde community uit die tijdens events (*edit-a-thons*) haar schouders zet onder het zichtbaar maken van correcte informatie. Iedereen Leest wil dit graag in samenwerking met partners zoals het Letterenhuis en Villa Verbeelding ontwikkelen.

Vanuit haar communicatiestrategie creëert Iedereen Leest **ondersteunende digitale content**. De website fungeert als kennisplatform voor praktijkgerichte informatie en resultaten uit onderzoek. Kanalen voor audiovisueel materiaal – vlogs, podcasts ... – worden ingezet om (potentiële) lezers aan te spreken. De podcast tijdens Jeugdboekenmaand 2021 was hierbij een eerste test. Dergelijke content zal ook buiten campagnes om duurzaam en zichtbaar ontsloten worden voor zowel professionals en vrijwilligers als het brede publiek. De komende jaren wil Iedereen Leest deze piste verder verkennen.

Een solide organisatie

Iedereen Leest vzw is een *social profit* organisatie met een maatschappelijk-culturele opdracht. De organisatie werd in 2001 onder de naam Stichting Lezen opgericht door de toenmalige minister van Cultuur en kreeg leesbevordering als kernopdracht toegekend. Enkele jaren later werd daar het Focuspunt Jeugdliteratuur aan toegevoegd. In 2014 werd via een beheersovereenkomst de samenwerking met het Vlaams Fonds voor de Letteren – vandaag Literatuur Vlaanderen – bezegeld. Dit biedt een solide basis waarop inhoudelijke en financiële pijlers geënt zijn. Dit structurele en nauwe partnerschap met Literatuur Vlaanderen krijgt in deze beleidsperiode een fysieke veruitwendiging in een gemeenschappelijke huisvesting op de site van Hotel Dumont. Deze locatie biedt nieuwe kansen en zal toelaten om ons huis een grotere publieke zichtbaarheid te geven. Samen met Literatuur Vlaanderen wil Iedereen Leest een toegankelijke ontmoetingsplek creëren voor auteurs, professionals, studenten en geïnteresseerden in literatuur, leesbevordering en jeugdliteratuur.

Een netwerkende organisatie

Iedereen Leest heeft haar toekomstige (en ook huidige) werkruimte in Antwerpen, dat als haar uitvalsbasis wordt beschouwd. Het werkterrein van Iedereen Leest is immers verspreid over heel Vlaanderen en Brussel. Met een team van deskundige, veelzijdige en gedreven medewerkers (11 VTE) zetten we ons dagelijks in voor de missie en de doelen zoals beschreven in dit meerjarenplan. Om in haar opdracht te slagen verbindt Iedereen Leest zich zoveel als mogelijk met andere organisaties en individuen, binnen en buiten de letteren- en boekensector. De reikwijdte van deze cirkels willen we de komende jaren verder uitbreiden met de minder evidente actoren en sectoren.

Een lerende organisatie

Met een open houding en focus op samenwerking stelt Iedereen Leest haar expertise ten dienste van alle leesbevorderaars en organisaties die een betrokkenheid hebben of ambiëren op vlak van leesbevordering. Wij kunnen die deskundigheid alleen maar opbouwen doordat anderen – zowel academische instellingen als praktijkorganisaties – hun kennis en ervaring met ons delen. Wij zien onszelf als een lerende organisatie en willen in die rol verder groeien. We richten onze blik ook op de wereld om ons te laten inspireren door buitenlandse praktijken. Er is ruimte voor medewerkers om zich te ontplooien en te leren. De uitbouw van lerende netwerken zal zich ook de komende jaren verder zetten.

Een reflectieve organisatie

Iedereen Leest hecht veel belang aan kwaliteitsvol werken. We leggen de lat hoog bij het aanleveren van producten en diensten. Medewerkers onderscheiden zich door een professionele houding en zijn competent in hun werk. We hebben een reflectieve attitude en sporen graag naar optimalisatie. De principes van goed bestuur (bestuurscode 2020) en zorg voor medewerkers dragen we hoog in het vaandel. We rapporteren transparant over onze plannen en werking naar Literatuur Vlaanderen en appreciëren een kritische blik. Hiertoe gaan we actief op zoek naar feedback en evaluatie door partners en gebruikers van onze diensten. Aandachtspunten nemen we mee in jaarlijkse actieplannen.

Een communicerende organisatie

Als *conversation company* bouwt Iedereen Leest aan een open dialoog met partners en doelgroepen. Wij informeren over onze werking en programma's via doelgroepgerichte nieuwsbrieven en gebruiken actief sociale mediakanalen. In media zijn we opiniërend wanneer we dit nodig achten. We hechten veel belang aan betrouwbare en correcte informatie en willen geschepte verwachtingen kunnen inlossen. Medewerkers zijn rechtstreeks aanspreekbaar en we investeren tijd in het uitbouwen van *communities* rond programma's. Nog meer inspanningen willen we leveren op het vlak van een verhoogde co-creatie, participatie en inspraak door gebruikers en uitvoerders.

Een maatschappelijk betrokken organisatie

Iedereen Leest is een waardengedreven organisatie die inclusie, meerstemmigheid, ecologisch bewustzijn en ethisch handelen belangrijk vindt. We denken na over de impact van onze programma's en acties en de boodschappen en beeldvorming die we uitdragen. We hebben een voorbeeldfunctie en nemen dit ernstig. De door de VN geformuleerde duurzame ontwikkelingsdoelen zijn voor ons toetsstenen en inspireren ons tot het nemen van acties. Het charter voor inclusie van de boeken- en letterensector is eveneens een belangrijke leidraad. Onze maatschappelijke betrokkenheid op thema's zoals diversiteit, inclusie, armoede, ongelijkheid en andere maatschappelijke issues (o.a. gevolgen van de pandemie en de klimaatcrisis) is groot. Op vlak van het incorporeren van meerstemmigheid en inclusief werken zijn de afgelopen jaren stappen gezet, maar kan dit nog verder reiken. De komende jaren leggen we vastberaden een grotere gerichtheid aan de dag op vlak van sociale impact van leesbevordering.

DE KERNWAARDEN VAN IEDEREEN LEEST

OPENHEID

Iedereen Leest wil via haar werking keuzes en motivaties achter beslissingen zichtbaar maken voor haar partners en doelgroepen. Via haar website en nieuwsbrieven communiceert ze over (beleids)beslissingen en brengt ze (werk)processen in beeld. Dergelijke transparantie en een correcte informatieverspreiding verhoogt de betrokkenheid van verschillende stakeholders en onderstreept het betrouwbare imago van Iedereen Leest. Via bevestigingen en focusgesprekken met partners en doelgroepen creëert Iedereen Leest inspraak en participatie.

KWALITEIT

Reflectie en zelfevaluatie zijn randvoorwaarden voor een kwaliteitsvolle, duurzame werking en een efficiënte organisatie. Iedereen Leest hanteert een monitoringskader waarmee ze haar programma's, campagnes, acties en trajecten doeltreffend evalueert met het oog op kwaliteitsbewaking. Waar nodig wordt er bijgestuurd, in samenspraak met partners en in functie van de algemene doelstellingen. Impactgerichte initiatieven versterken de doelstellingen van Iedereen Leest, de sector en uiteindelijk de lezer.

INNOVATIE

Proeftuinen liggen aan de basis van nieuwe methodieken en werkwijzen voor effectieve leesbevordering. Via piloottrajecten wil Iedereen Leest als toekomstdenker doordacht inspelen op huidige maatschappelijke uitdagingen. Bij bestaande programma's en campagnes wordt ruimte geboden voor nieuwe ideeën en initiatieven. Op die manier blijven goed werkende formules getoetst, worden verouderde concepten afgevoerd en kunnen nieuwe ideeën ingang vinden.

5. REFERENTIES

- i www.boekstart.be, www.jeugdboekenmaand.be, www.voorleesweek.be, www.deleesjury.be en www.boekenzoeker.be
- ii Raadpleegbaar via <https://www.literatuurvlaanderen.be/beleidsdocumenten>
- iii <https://www.iedereenleest.be/internationaal>
- iv <https://www.iedereenleest.be/over-lezen/onderzoek/10-edities-van-de-scriptieprijs-leesbevordering-samengevat>
- v <https://www.everystorymatters.eu/>
- vi Statistiek Vlaanderen (2021). *Resultaten covid 19-bevraging*. Geraadpleegd via <https://www.statistiekvlaanderen.be/sites/default/files/atoms/files/SV-rapport-2021-04-COVID-19-bevraging-gezondheid.pdf>
- vii <https://www.jongeren-en-gezondheid.ugent.be/2020/05/19/nieuw-rapport-who-onthult-meer-gezondheidsproblemen-bij-11-tot-15-jarige-adolescenten/> en https://www.jongeren-en-gezondheid.ugent.be/wordpress/wp-content/uploads/2019/09/HBSC201718_Factsheet_welzijn.pdf
- viii <https://www.iedereenleest.be/over-lezen/onderzoek/lezen-goed-voor-ons-welzijn>
- ix <https://www.vlaanderen.be/publicaties/relanceplan-vlaamse-regering-vlaamse-veerkracht>
- x <https://www.zorg-en-gezondheid.be/vlaanderen-investeert-25-miljoen-in-actieplan-mentaal-welzijn-zorgen-voor-morgen>
- xi https://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0005/419081/WHO_Arts_A5.pdf
- xii <https://www.unicef.org/reports/state-worlds-children-2021>
- xiii <https://www.iedereenleest.be/over-lezen/reeks/getipt-boek-over-de-sociale-impact-van-bibliotheken>
- xiv <https://www.iedereenleest.be/over-lezen/onderzoek/een-meertalige-maatschappij-weerspiegelen-op-school> en <https://www.iedereenleest.be/over-lezen/de-praktijk/een-meertalige-collectie-jeugdliteratuur-op-school-en-de-bibliotheek>
- xv <https://www.iedereenleest.be/over-lezen/onderzoek/1-op-2-vlamingen-bezocht-de-bib-2020>
- xvi imec (2021). *Digimeter 2020*. Geraadpleegd via <https://www.imec.be/sites/default/files/inline-files/DIGIMETER2020.pdf>
- xvii <https://www.iedereenleest.be/over-lezen/onderzoek/belgische-jongeren-zijn-digitale-veellezers>
- xviii Qrius (2021). *De leescultuur van jongeren*. Amsterdam: Stichting Lezen.
- xix <https://www.iedereenleest.be/over-lezen/onderzoek/vlaamse-leerlingen-scores-minder-goed-op-leesprestaties>
- xx <https://www.iedereenleest.be/over-lezen/nieuws/onderzoek/vlaamse-vijftienjarigen-scores-laag-op-leesvaardigheid-en-leesplezier>
- xxi <https://www.iedereenleest.be/over-lezen/onderzoek/1-op-4-vlaamse-afgestudeerde-leerkrachten-leest-niet-zo-graag>
- xxii <https://www.iedereenleest.be/over-lezen/onderzoek/reviewstudie-belicht-leesmotivatie-als-belangrijk-principe-voor-beter-begrijpend-lezen-in-basisonderwijs>

-
- xxiii Meer dan 62% van de bibliotheekprofessionals ziet de samenwerking tussen bibliotheken en scholen als belangrijk aandachtspunt binnen het toekomstige leesbevorderingsbeleid. Dat blijkt uit een sectorale bevraging die Iedereen Leest in juni 2021 afnam in kader van haar nieuw meerjarenplan.
- xxiv <https://www.iedereenleest.be/over-lezen/onderzoek/wie-leest-er-met-je-mee-vlaanderen>
- xxv International Publishers Association (2020). *Reading Matters. Surveys and campaigns: How to keep and recover readers*. The Norwegian Publishers Association.
- xxvi <https://www.vvbad.be/vvbad-werking/professionalisering/onderzoek/welgevormd-de-informatiesector> en <https://www.iedereenleest.be/over-lezen/ho-zetten-bibliotheken-in-op-leesbevordering>
- xxvii <https://www.iedereenleest.be/reeks/leeswereld>, <https://www.iedereenleest.be/reeks/de-vijf> en <https://www.iedereenleest.be/reeks/het-atelier>
- xxviii <https://www.iedereenleest.be/over-lezen/onderzoek/belgische-jongeren-zijn-digitale-veellezers>
- xxix <https://www.iedereenleest.be/over-lezen/nieuws/boekzoeker-krijgt-wat-wat-label>
- xxx <https://www.iedereenleest.be/over-lezen/de-praktijk/zes-bouwstenen-van-een-kwalitatieve-leesomgeving>
- xxxi <https://www.iedereenleest.be/over-lezen/de-praktijk/van-een-diverse-boekencollectie-tot-een-uitnodigende-leesplek-hoe-scholen>
- xxxii <https://www.iedereenleest.be/over-lezen/de-praktijk/inspirerende-leesomgevingen-de-kinderopvang-een-praktijkverslag>
- xxxiii <https://www.iedereenleest.be/over-lezen/de-praktijk/elk-verhaal-telt-de-bib-eerste-doorloop-van-pilot-rond-welzijn-afgerond>
- xxxiv <https://www.iedereenleest.be/over-lezen/de-bib-als-cruciale-schakel-voor-meer-leesplezier>
- xxxv <https://www.euread.com/europe-reads/>
- xxxvi <https://www.iedereenleest.be/over-lezen/nieuws/bart-moeyaert-wint-de-prestigieuze-astrid-lindgren-memorial-award-2019>
- xxxvii <https://www.iedereenleest.be/over-lezen/onderzoek/ho-bevorder-je-intrinsieke-leesmotivatie>